

Diamanter varer evigt

Antwerpen er centrum for verdens handel med diamanter, og det skyldes ikke mindst byens ortodokse jødiske samfund. Det har gennem generationer siddet tungt på det lukrative marked, der dog i stigende grad overtages af byens indiske samfund.

Af Jens Anders
Wejsmark Sørensen,
Amsterdam

Den belgiske by Antwerpen kan næppe nævnes uden at man tænker på diamanter. Og diamanter i Antwerpen kan næppe nævnes uden at tænke på ortodokse jøder.

'Antwerpen har langtfra det højeste antal jøder, men byen har det højeste antal ortodokse jøder uden for Israel i forhold til befolkningsgruppen. Og det er naturligvis specielt,' siger Dr. Veerle Vanden Daelen, der blandt andet er tilknyttet Institut for Jødisk Forskning på Antwerpens Universitet.

Specielt er også, at de ortodokse jøder i generationer har domineret handlen med diamanter i Belgiens næststørste by, der til gengæld i generationer har domineret verdenshandlen. Sidste år blev de eftertragtede ædelstene handlet for omkring 300 milliarder kroner, hvad der på verdensplan svarer til over 80 procent af den totale handel med rådiamanter og omkring 50 procent af handlen med slebne diamanter.

'Indtil for få år siden tjente omkring 80 procent af Antwerpens jøder til dagen og vejen via handlen med diamanter, men i det seneste årti har især byens indiske samfund overtaget meget af markedet. Det gælder ikke mindst inden for slibning af diamanterne, hvor inderne har nem og direkte adgang til billig arbejdskraft i Indien,' fortæller Dr. Veerle Vanden Daelen.

Men hun konstaterer også, at de ortodokse jøder stadigvæk sidder på en stor del af det administrative område inden

To ortodokse jøder på gaden i Antwerpen, hvor der bor omkring 20.000 jøder, og hvor hovedparten er tilhængere af haredi-jødedom.

Foto: Charles Roffey

for handlen. Deres fortsatte dominans understreges af, at ikke en eneste diamant skifter hænder i Antwerpen om lørdagen, eller på de store jødiske helligdage, og at det stadig er ganske almindeligt at høre jiddisch, når der handles med de ædle stene.

SIDEN MIDDELALDEREN

Selvom jødernes historie i Antwerpen dokumenteres helt tilbage til 1261, så blev grundlaget for den nuværende jødiske befolkning i Antwerpen officielt etableret i begyndelsen af det 19. århundrede, hvor der boede omkring 100 jøder i byen. I år 1900 var tallet vokset til 8.000, og nåede sit maksimum på omkring 35.000 ved Anden Verdenskrigs begyndelse. Som i mange andre vesteuropæiske byer var krigen også katastrofal for jøderne i Antwerpen, hvor kun en ud af tre overlevede nazisternes koncentrationslejre. I dag er der omkring 20.000 jøder, og hovedparten er tilhængere af haredi-jødedom. 95 procent af børnene går i jødiske skoler, og de fleste gifter sig inden for deres egen tro. De bor næsten udelukkende i kvarteret omkring Antwerpens smukke banegård, hvor de er meget synlige i bybilledet med deres lange sorte frakker, slangekrøller og specielle hovedbeklædning. Kvarteret har masser af købmænd og restauranter med kosher-mad, skoler og synagoger. I alt har Antwerpen 30 synagoger, der alle er ortodokse.

Antwerpens jødiske bydel er ligeledes synonymt med Antwerpens diamant-kvarter. I nogle få gader er der mere end 1.700 registrerede diamantfirmaer med 4.500 forhandlere, der beskæftiger omkring 12.000 mennesker alene i arbejdet med slibning og polering. Byens diamantslibere er verdensberømte for deres håndlag. Det er også her, at man finder byens berømte diamantbørs, der er hjertet i byens handel med diamanter. Børsen, der er en af verdens største, blev grundlagt i 1904 på initiativ af jøderne, der blandt andet ønskede større sikkerhed i handlen med de kostbare varer. For at varetage de mange firmaers nationale og internationale interesser på diamantområdet, samt for at promovere byen som hovedstad for verdens diamanthandel, blev der i 2007 skabt en privat stiftelse med navnet The Antwerp World Diamond Centre (AWDC). Ifølge stiftelsen, der naturligvis

Antwerpens berømte diamantbørs, der er hjertet i byens dominans på verdens handel med diamanter.

Foto: Jens Anders Wejsmark Sørensen

har til huse centralt i diamant-kvarteret, så er Antwerpen langt mere end blot et sted, hvor diamanterne købes, sælges og produceres. Byen er et knudepunkt på verdenskortet for hele industrien, og midtpunkt for koordineringen af hele det kommercielle netværk med en overlegen finansiel, teknisk og intellektuel infrastruktur. Store armbevægelser vil nogle måske mene, men taget i betragtning af, at byen med omkring en halv million indbyggere sidder på langt den største del af verdenshandelen med diamanter, så er de næppe for store.

INDERNE ER PÅ VEJ

Med et af de bedste år nogensinde i 2013, går det således strygende for Antwerpens diamantindustri. Det samme kan ikke nødvendigvis siges for den jødiske befolkningsgruppe. For uanset at rigtig mange jøder stadigvæk arbejder inden for diamantområdet, så er det i stigende grad byens indiske befolkningsgruppe, der sidder på indtjeningen. Det gør de blandt andet på grund af meget lavere produktionsomkostninger i forhold til deres jødiske kolleger.

'Det betyder naturligvis, at den jødiske befolkningsgruppe har fået nye udfordringer med at finde andre beskæftigelses- og indtjeningsmuligheder, der

stadigvæk er forenelige med at leve et liv som ortodoks jøde,' påpeger Dr. Veerle Vanden Daelen. Den yngre generation søger da også i stigende grad væk fra diamantindustrien og læser fx til jurister, bogholdere eller søger beskæftigelse inden for IT-området. Derudover oplever Antwerpen, at flere og flere jøder flytter væk fra den jødiske bydel, eller ligefrem udvander til især Israel, Storbritannien og USA.

'Befolkningsgruppens fremtid afhænger naturligvis meget af det økonomiske fundament og styrken af den jødiske ortodokse infrastruktur. De har stadigvæk rigtig godt tag om deres institutioner, deres skoler og deres kosher-forretninger, og således også optimale muligheder for at leve et fuldt ortodokst liv. Men med den vigende indflydelse på handlen med diamanter, er der kommet et stigende antal behov, der skal dækkes,' konkluderer Dr. Veerle Vanden Daelen.

Jens Anders Wejsmark Sørensen er dansk journalist med base i Amsterdam. Herfra dækker han EU, NATO og Benelux for en række dagblade, magasiner og Danmarks Radios Orientering.